

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VÁLLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS
ÉLET ÉBRESZTŐJE.

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTIK Dr. BRASSAI SÁMUEL és BOROS GYÖRGY.

Unitárius Közlöny előfizetési ára 2 korona 40 fillér (1 fnt 20 kr.) Egyes szám ára : fillér (12 kr.) A Dávid Ferencz Egylet rendes tagjai, 5 évi kötelezettséggel, egy évre csak koronát fizetnek. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyll. pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra (viz-utca 5. sz.)

MÁJAI ISTVÁN. (Szövegét lásd a 28. lapon.)

Vigyázzanak az őrszemek!

Feltűnően megindult a kivándorlás az anyaegyházakból. Csak ide Kolozsvárra minden héten érkezik 1—2 ember, Bukarestbe, Plojestbe s általában Romániába jóval több!

Mi hozza el őket az édes otthonból? Mi szakítja el a tűzhelytől, néha a nem régen alapított családtól? Első helyen a szükség, a kenyérhiány.

Ehhez hozzájárul a közlekedés olcsósága, a pénzkeresés könnyűsége, a már távol levők csábítása és az adószedő, meg a bank zaklatása.

Ismertünk olyan optimistákat, a kik csupán azért, mert unják jobban belegondolni a dologba, elhítetik magokkal, hogy ebben nincsen veszedelem, mert a székely mindig haza jó az apai tűzhelyhez és az édes templomhoz.

Mi nem tudunk ilyen optimisták lenni, mert látjuk, mily rohamosan változik a világ, mily észrevétlenül terjednek a modern romboló eszmék. Mi a mások példáján tudunk okulni s letudjuk vonni a következtetést, s azt mondjuk, nincsen messze az az idő, a mikor még a székely is azt fogja mondani, ubi bene, ibi patria

Ha vannak, a kik komolyan megfontolják a dolgot s még sem látják olyan rossz színben a helyzetet, annak mi örvendünk, már csak azért is, mert még nem késő a figyeltetés, a vigyázatra ébresztés, a mi a mi kötelességünk, mert ha nem az, akkor mi nem vagyunk szerkesztők s a lapunk nem közlöny.

Mint hogy jelenleg mind a két dolog úgy áll, a hogy mi fogjuk fel, engedelmeskedünk a parancsnak és teljesítjük a kötelességet és azt mondjuk, hogy a mostani idő olyan veszedelmes az unitárius egyházra, mint akármelyik időszak volt a múltban. A felekezeti súrlódás, az ellenszenv, az embernek vallása szerint mérlegelése alig volt valaha jobban kifejlődve, mint a hogy most van.

A katolikus egyház kibontotta a zászlót, megfújta a harci riadót, látszólag az állam kormánya, tényleg pedig a haladás, a jogegyenlőség és a szabadelvűség ellen. Ebben a pillanatban még nem lehet tudni, mi lesz az eredmény, de azt nyíltan kimondhatjuk, hogy nagyobb vereség nem érheti ezt az országot az ultramontanizmus győzelménél. Még vagyunk győződve, hogy ha ez a győzelem bekövetkeznék — a mit nem hiszünk — csak ideig-óráig tartana s a katholicizmusnak semmi haszna, az országnak pedig kiszámíthatlan kára lenne belőle

A protestáns egyházak — ide nem értve az unitáriust — erős védelmet s gyakori támadást folytatnak az ultramontanizmus ellen és nagy buzgalommal erősítik magukat. Maga a kormány is jónak látta a protestáns egyházak segítségére menni s nem kevesebb, mint 150.000, egyszáz ötvenezer évi segélyt adott számukra. Nem vonjuk kétségbe, hogy ebből az államnak is meg lesz a maga nyeresége, mert ha a tagok erősödnek, erősödik a test is, de azt is látjuk, hogy ebből a tényből levonták maguknak a következtetést, hogy a lélekszámot bármi áron is szaporítani kell, mert ennek van igazi értéke felfelé.

Nem mondjuk, hogy azt a mi protestáns testvéreink arra magyaráznák, hogy nekik nincsen okuk számba venni minket, de azt állítjuk, hogy nekünk unitáriusoknak felette ébereknek kell lennünk most, ha úgy akarjuk, hogy a talaj ki ne sikuljon lábunk alól.

Legelső dolog, hogy önbizalmunkat egy perczre is el ne veszítsük, mert ha a szabadelvűség, mind az orthodoxia álarcza alól, rémes képek tünedeznek is ki, arról bizonyosak lehetünk, hogy a jövő a mi részünkre fog dönteni. Azok a szabad eszmék, a melyekért mi az egyén és a vallás érdekében már három és fél száz éve harczolunk, diadalmaskodni fognak.

Jelenleg pedig lássunk munkához szaporán s azokat, a kiket a mindennapi szükség és az élet gondjai elvisznek körülünk, tartsuk magunkéinak, kísérvük szemmel s legyen gondunk arra, hogy még idegenben se érezzék magukat egyedül. Mint legtermészetesebb kötelességre, hivatkozunk a szülői, testvéri és baráti kötelességre és követeljük, hogy a kiknek kedveseik el kellett, hogy távozzanak, azok tartsák fenn az összeköttetést s ne csak mindennapi dolgaikra, hanem vallásos életökre és érzelmükre is legyen gondjuk. Egy édes anyai vagy apai intés és buzdítás az ingadozót megerősíti s a tévelygőt jó útra téríti. A lelkészek feladata csaknem egyenlő a szülőkével. Nekik kell aggódni minden eltávozottan s az aggodalmukat csak úgy oszlatgatják el, ha olykor-olykor egy izenettel felkeresik őket. Bizony igazi apostoli munkát végezne az, a ki, miként Pál a Rómába költözött hiveihez, még egy-egy levelet is írna a távollevőknek. Ha a magánlevelezés fáradságos és költséges, ime itt van az Unitárius

Közlöny, ez elviszi a levelet s meg is magyarázza. De ebből az következik, hogy a Közlönyt elküldjük. Mi már ajánlottunk száz ingyen példányt az olyan hiveknek, a kik lelkészüktől távol eső vidékre mentek. Még aránylag igen kevesen vették igénybe ezt az előnyös ígéretet. Miért? Magyarázatot kérünk s egyszersmind kiáltjuk: vigyázzanak az őrszömek, mig nem késő!

Isten mindenütt.

(Williams.)

A lélek árja, fent, alant,
Beh tiszta itt, be tiszta ott.
A hit szemébe' szép a hant
S fűröszt a harmat csillagot.

A bibor-alkony, úti fű,
Dicsőbbek Andes orminál;
S a röpke óra üdve hű,
A mig a lassu év lejár.

A messzeség közelbe vész,
Az érczbe' lobban égi láng;
A *kisdedekre* int a kéz:
A Krisztus *itt*, — az új világ!

Józan Miklós.

Májai István.

(Arczképpel a czimlapon).
1829—1896.

Egy egyszerü ember, ki a tanterem szük falai között tölt el 40 esztendőt, számíthat-e az emlékezésre halála utánra is? De hát ki számítson, ha nem a tanító? Kinek van biztosítva a hosszu élet, ha nem annak, a ki szüntelenül ültet, gyomlál és épít?

Májai István negyven esztendön keresztül tartotta kezében a serdülő ifjuság jövőjét és ez alatt biztosított magának nemcsak szeretetet, hanem tiszteletet is. 1855-ben a kolozsvári főgymnasiumhoz köztanítónak, 1857-ben Tordára az algymnasiumhoz tanárnak alkalmaztatott. Midőn az iskola polgári iskolának átadatott, Májai is kineveztetett rendes tanárnak. Pontos, szorgalmas, ügybuzgó ember volt. Szerette az ifjuságot, az is szerette őt.

Irodalmilag is elismerésre méltó munkásságot fejtett ki. A „Keresztény Magvető“-ben egyházi és tanügyi dolgozatai

jelentek meg, s azokon kívül terjedelmes tanulmányokat közölt „Jobbágy Andrásról és hagyatékáról“ Ar. rákosi Székely Elekről „Egyházát mindig buzgón szerette, nevezetesebb mozgalmaiban készséggel részt vett.

A társadalomban kiváló helyet foglalt el. Minden hasznos és közművelődési intézménynek tagja, legtöbbször vezetője volt.

A függetlenségi harc névtelen hősei között ő is ott volt. Több csatában részt vett, arra egész életében büszkén gondolt vissza. Emlékeit megírta. Halála után az „Aranyos Vidék“ közölte. Kedves emléket hagyott fenn, melynek megőrzéséhez az „Unitárius Közlöny“ is kívánt hozzájárulni.

Ujévi fohász.*

(Itt van az ősz dallamára.)

Örök Isten, erős kővárunk nekünk,
Kire hittel, bizalommal
A magasba tekintünk;
Esdve kérünk, fordítsd felénk orczádat,
Hallgasd meg, szívünk rebeg
Most buzgó imádságot!

Kegyelmedből virradt ránk egy esztendő,
Csak te tudod, te ismered,
Mit hoz majd a jövőendő.
Bármí jöjjön, benned bízunk jó Atyánk.
Öröm, bánat csak te tőled
Az egekből száll reánk.

E hit megtart, megvigasztal, fölemel,
Zúgjon vihar, szélvész, orkán,
Mi küzdünk az clemmel.
Csak te ne hagyj, csak te légy mi védelmünk,
Ha te velünk, ki lehetne
Az ég alatt ellenünk?!

Esdve kérünk, igaz szívből tégedet:
Oh légy vele, áld meg, áld meg
A te igaz népedet!
Legyen ez év jó kedved esztendeje,
Megalégült, boldog legyen
Teremtényid serege.

* Előadta Polgárdin az unitárius templomban 1897. jan. 1-én d. e. az ottani dalkör.

Hazát, vallást, királyt, népet te áldj meg,
Bérczek, rónák, folyók felett
Mosolyogjon kék eged
Szegény, gazdag, kicsiny és nagy érezze,
Boldogság száll, áldás, öröm
Istenfélő népekre!

* * *

Örök Isten, mi Istenünk, jó Atyánk,
Boldog évet kegyelmedből
Népeidre, deríts ránk!
Hozzád esdünk, kérő szónkat hallgasd meg,
Ez új évben népeidet:
Gyermekeid oh tartsd meg!!

Polgárdi.

Demeter Dénes.

Jótékonyág és jótékony intézetek.

(Vége.)

A társadalmi kérdésekkel foglalkozó jeles elmék, bölcsészek és nemzetgazdák a szegénység és nyomor leküzdésére különbözőféle elméleteket állítanak fel, melyek inkább vagy kevésbbé sikerülnek, melyek, fájdalom, a tőkét meg munkát mint ellenséges két táborra állítván fel, kibékítésöket, összmunkálásukat lehetetlenné teszik.

A mankásosztály strájkokkal akarja a szegénységet megszüntetni. Nem vitatom a strájk jogosultságát, de azt merem állítani, hogy a strájkok által követelt munkaidő apasztása és munkadíj emelése által, más tényezők nélkül, a strájkolók nem boldogulásukat, hanem nyomorukat növelik. A socialismus és communismus elméleteit csak úgy valósíthatnók meg, ha az emberiségből kitörölnők a művelődéssel felkeltett vágyakat és ezek kielégítésére szolgáló szükségeket; ha a természetnek megparancsolhatnók, hogy különbségeket előállító szeszélyét szüntesse meg, s a társadalom egyes tagjainak egyenlő szellemi és testi ereit egy társadalmi vagy szövetségi mindenhatóság gyámsága alá rendelje az egyéniség teljes megszüntetésével.

A míg ezek, ha nem is agyrémeknek, de mindenesetre utopiáknak nevezendő elméletek megvalósulhatnának, számolnunk kell a tényleges viszonyokkal, szembe kell szállanunk a létező szegénységgel és nyomorral. Ezt különböző államokban, bár különbözőleg, de még is teszik. A latin eredetű népek a rómaiaktól egyenesen öröklött ridegség okán állami ügynek tekintik; az egyéni szabadság valódi barátai az angol, german s tegyük

hozzá magyar népek az egyéni kezdeményezésre utalják, társadalmi ügynek tartják, míg amazoknál a hivatalos lelkiismeretesség dolga, emezeknél az emberi szívnek tárgya, az emberi szeretetnek áldásos eszköze.

A szegények segedelmezése, nyomorának enyhítése természeténél fogva nem tartozik az állami élet munkakörébe; az emberi szívben van forrása, kifejezést az emberi, keresztény művelődésben, a humanizmusban és emberszeretetben talál; a kereszténység első tényeiben nyilvánul. A keresztények mindjárt kezdetben testvéreknek nézték egymást; a legmeghatóbb szer-tartások, mely a mai kereszténységben is az, az urvacora, a testvériség kifejezése volt s ily alkalmakkal tartott közös étkezések alkalmára, hogy a gazdagabbak a magok javukat a szegényebb testvérekkel megosszák s ez által ezeket segítéyzék. Ezért történik, hogy mai nap is oly országokban, melyekben a szegények segedelmezése állami ügy, a szegényeknek nyomora zavaró rázkódásokat idéz elő; míg oly országokban, hol a keresztény műveltség kibontakozva a credok, hitcikkelyek és felekezetiesség nyügéből, egyetemes jelleget ölt, mely az emberszeretetben, az emberi lény és méltóság elismerésében és méltánylásában áll, a hol tehát az igazán szabadelvű keresztény műveltség kifejlődött, a humanizmus terén, az emberi szeretet munkáiban bámulatos előhaladást találunk; a szegények szellemi és testi javulására szolgáló intézmények keletkeznek a társadalomban az egyéni kezdeményezéssel, megnyugvással sorozhatjuk édes hazánkat is azon országok közé, melyekben a keresztény műveltség, az emberszeretet munkáiban az egyéni kezdeményezéssel egyre terjed. Nagy méltánylással, rokonszévvel kell néznünk a kereszténység szellemében munkálkodó ily egyleteket.

Teljesen méltánylom a jótékonyági egyletet, azon emberies fáradozást, hogy a tényleg létező nyomort enyhíteni iparkodnak, ha a csüggedezőt a szeretet szavaival felbátorítják, az el-esettet felemelik, a bánat könnyűit letörlik; de munkálkodásuk legnemesebb módjának azt találom, ha a nyomort megelőzni törekednek.

E nemes hivatás teljesítésére két út áll a jótékony egyletek előtt, egyik, melyen a munkával nem bírót életmódhoz segítik s a szegényeknek módot és alkalmat nyújtanak arra, hogy önerejőken megélhessenek; másik út az értelmi, vallásos és erkölcsi műveltségnek a nép közt való terjesztése. Mivel országokban már átlátják és érzik, hogy a szegényebb osztályok nyomorának nagy részben forrása ez osztály tudatlansága valamint nagyon fogyatékos vallásos és erkölcsi műveltsége; az ily országokban e két veszélyt támadja meg az emberszeretet.

A tudomány vivmányait, a közhasznú ismereteket megérthető, egyszerű nyelven felolvasásokkal, olesó és ingyen könyvekkel, népkönyvtárakkal a nép között terjeszti. S mert a nép nyomorának kiváló forrása a nép rossz szokása, rendetlensége: mértékletességi egyletek alakításával a népet a veszélyes iszákosságtól, részegeskedésöl elvonja, a miveltség, jóllét és tisztaság emelésére számukra fürdőket rendez be, kellemes időtöltésben részesíti. Az emberszeretet, a keresztényies erkölcsi miveltség bámulandó eredményeket mutat fel. Kiváló gondjába veszi a társadalom ez osztályának leendő polgárait, a gyermekeket. Államok és társadalmak versenyeznek az iskoláztatás általánossá tételén s abban, hogy a tanulás, miveltetés mindenkire nézve lehetséges legyen.

Városunkban is a régebbi jótékony egyletek és intézmények mellett mondhatni napjainkban számos humánus intézményeket teremtett a keresztényi emberszeretet és az emberi méltóság méltánylása. A társadalom gondoskodni siet a természet szeszélye áldozatainak — a siketnémáknak — tanulásáról az elhagyott szegény árvák neveléséről, a javítatlan gyermekek megjavításáról; e humánus intézményeket a valódi keresztény miveltetés fejlődése bizonyítékául kell tekintenem.

Részemről azt óhajtom, hogy a tisztelt egylet és annak tagjai, kik a tiszta, szabadelvű kereszténység fejlesztésére, a vallásos és erkölcsi műveltség terjesztésére egyesültek, az ily miveltetés gyakorlati műveit, a humánizmusnak, az emberszeretnek alkotásait is becses figyelmök tárgyává tegyék.

Kovácsi Antal.

Vidéki levél.

Kedves szerkesztő úr! Azt hiszem, az „Unitárius Közlöny“ összes nőolvasói hálájának a tolmácsolója vagyok, midőn köszönetet mondok a kedves szerkesztő úrnak a „Nők világa“ című állandó rovat megnyitásáért. Ennél hasznosabb és szükségesebb ajándékkal nem kezdhetne volna meg az „Unitárius Közlöny“ X-ik évfolyamát. Biztosíthatom a kedves szerkesztő urat, hogy ezután kétszeres érdekléssel várjuk és olvassuk a lapot, mivel tudjuk, hogy közvetlenül minket, nőket, érdeklő kedves dolgokat is kapunk benne.

E rovatnak a megnyitása ad bátorságot nekem egy pár régóta tartogatott gondolatom elmondására, azon reményben, hogy a kikhez szól: az unitárius vidéki nők, még inkább az unitárius belső emberek nejei és leányai, megértének.

Kedves Tisztelendő Asszonyok és paplány társaim, nem jut önöknek néha eszükbe, mennyire visszavonulva, ugyyszólván elszigetelve élünk mi itt egy-egy félreeső faluban és nem gondolnak, kivált most, a hosszú téli estéken, némi kis irigységgel a városokban olyan jól mulató társaságokra?

Visszavonultságunk okául szeretjük anyagi gondjainkat és e miatti elkedvetlenedésünket felhozni, arról pedig megfélekedzünk, hogy épen e gondok ellensúlyozására van néha egy kis szórakozásra szükségünk. Vagy azt hiszik önök, hogy az oly vigan mulató városiaknak nincs ép úgy gondjuk, bánatuk, küzdelmük az étellel, mint nekünk vidékieknek? De igen, nekik is kijut mindenből, de ők könnyebben viselik a keresztest, mert szórakozást keresnek és kapnak a társas összejövetelekben. Mi is több kedvvel munkálkodnánk és küzdenénk, ha néha napján egy kis szórakozást keresünk magunknak. Ezért nagyon ajánlom, hogy vegyüljünk a társaságba, foglaljuk el a minket megillető társadalmi állásunkat, mert ezáltal felvidítjük magunkat, meg kötelelést is teljesítünk.

De hogy mennénk idegen társaságba, mikor még egymás társaságát sem keressük fel. Jellemző ránk, hogy az egy vidéken lakó belső emberek családjai sem járnak össze, sőt van eset, hogy nem is ismerik egymást. A család fő hivatalosan érintkezik kollégáival, de barátilag nagyon ritkán. Pedig első sorban egymást kell ismernünk, hogy kedvet kapjunk a mások megismerésére.

Következő leveleimben elmondom, minő köteleléseink vannak nekünk egymással szemben, a társadalmi életben és a nép között, mint papnék és paplányoknak, addig is legyen szabad kedves Tisztelendő Asszonyok és paplány társaim mindenek előtt figyelmükbe ajánlom: ismerkedjünk egymással.

Még egyszer ezer köszönet a „Nők világáért.”

Ibolyka.

Gyermekeink nevelése sok gondot ad. Hogy célunkat elérhessük, szükséges, hogy gyermekeinkben legyen meg irántunk a teljes bizalom. Nem szeretünk különbséget tenni a gyermekek között, de mégis úgy tapasztaljuk, hogy a fiúk atyjukhoz, a leányok anyjukhoz vannak több bizalommal. A bizalmat fokozni kell a szerint, a mint a gyermekek nőnek, annyira, hogy

a szülő és gyermekek között fejlődjék ki a tiszta barátság, de a bizalmas barátságuk egy pár pontnál hatása kell hogy legyen. Ilyen pont a tegeződés. Mi nem tartjuk helyesnek, hogy a gyermek „te“-nek szólítsa akár atyját, akár anyját. Mi ezt fenntartjuk a másnemű barátságuk, mert a szülő és a gyermek között olyan viszony van, a mely a tiszteletnek, fensőbbiségnek ezt a kifejezését megköveteli. Ha a szülőt „te“-nek mondhatjuk, akkor ezt a nevet nem adhatjuk meg másnak, csupán a szülőnek u. m. az „éginek“ és a „földinek“.

* A „*Háztartás*“ című gondosan szerkesztett lapot, melyből a „Kézimunka“ című cikket átvettük, melegen ajánljuk olvasónőink figyelmébe. Gazdasszonyok sok hasznos és érdekes tudnivalót találnak benne. Szerkeszti Kürthy Emilné. Budapest, Eszterházy-utca 20. szám. Megjelenik havonként háromszor. Egész évre 6 ft.

* Számrejtvény.

Hasznos jármű 12 8 19 18 62 3.

A ki ezzel mulat, sokat töri az eszét 71 33 7 35 36 77.

Sok mesterember használja 17 23 89 74.

Szerény ember nem lehet ilyen 11 20 4 56 81 80 79 27 31.

Minden állatnak van ilyen i 2 66

Férfi név 32 25 7 21 50 51 36.

Ez halhatatlan bennünk 14 62 83 84 72.

Ez füzi össze a családot 22 46 48 3 45 47 87 90.

Ragadozó madár 41 6 38 15 16 50.

Télen jó gyümölcs, ha megsütik 44 43 55 28 29 54 36 77 65.

A majom szokott így 13 8 30 76 78 42 36 73.

Ez mindennek meg van 49 57 5 10 68 67.

Majorságot tartanak benne 18 65 64 39 70 4 5.

Ezt csak tanulással lehet megszerezni 24 37 69 78 50 40 36 15.

Helyhatározó 57 58 26.

Ez mindent meg von magától 53 75 86 9 3

Női név 34 75 88 73 60.

Sok udvaron van ilyen 82 75 61.

A philosophiának ez az alapja 85 78 52 57 63 27.

1—90. Egyik unitárius költőnk költeményének egy versszaka.

A megfejtők között egy értékes könyv fog kisorsoltatni.

Megfejtési határidő február 20. A megfejtők neveit közölni fogjuk.

A kézimunka.

A lakás berendezése a nő lelkületének tükré; a nő az, ki mindig az otthonban van, az ő szeme van hivatva, hogy hangulatot, összhangot teremtsen; az ő izlése, tapintata találja ki,

hol alkalmazzon élő virágot, hol kézimunkát és boldog az a nő, ki soha nem un bele szobáit szépíteni s igaz gyönyörüséget leli abban, ha azon munkálkodik.

Oly sokféle ma már a kézimunka, hogy valóban mindenüvé alkalmazhatjuk a nélkül, hogy egyhanguvá tennők vagy tulhalmozniók vele szobánkat. Terünk naponta tágul: festés majolikára, fára, bőrre, himzések különböző szövetekre, faragás. vézés, mindenféle más anyag áll rendelkezésünkre, hogy kezünk ügyességét kifejtsük és teremtsünk.

A nőben csak a kézimunka által fejlődik a teremtő erő és mégis mily sokan vannak, kik maguk sohasem, vagy igen ritkán foglalkoznak csak kézimunkával, pénzért vásárolt s díjért készített munkák helyettesítik náluk mindazt, mit szórakozásképen saját kezeikkel készíthettek volna el.

Hányan vannak, kik nem tudják, mily áldásos barátnő a munkakosár.

Nem azokat a vérszegény, ingatag, selyemmel bélelt, aranyozott diszkosarakat értem, melyekbe olykor beletéved egy-egy kezdett munka, hanem azokat a szilárd, edzett, megbízható kosarakat gondolom, melyekben mindig készen áll néhány tuczat gomb, egy vánkoska különböző számú tű, egy skatulya kapocs, czeárnák, stoppoló fa, horgolás, kötés, a fényes, erős szabóoló is helyet talál bennök és mind e mellett elfér benne a saját rajzunk után készülő, természetből másolt árnyalatu virágokkal ékeskedő himzés is.

Az ilyen munkakosár az, mely nélkülözhetlenné válik s mely minden bajunkban segítségünkre van.

Mindenekelőtt függetlenné tesz bennünket, mert van-e keservebb függés, mintha minden csekélységért másra szorulóuk, minden gombot, kapcsot mással kell felvarratnunk, minden fészést, szakadást más keze javít számunkra, minden ruhánk átalakításánál más ügyességét kell kölcsönkérnünk; hát még ha az anyagi oldalát tekintjük a dolognak!

Számítsuk csak össze, mily összegre rug egy évben az imént felsorolt csekélységekért kiadott munkadíj, megijedünk annak nagyságától. A ki háztartásától könnyen elvonhatja ezt összeget, még az is jobban tenné, ha maga végezné ezen csekély munkát s az így megtakarított pénzen néhány értékes könyvet szerezne be.

Munkakosarunkból merithetünk erőt, vigaszt és önuralmat is; harag, boszuság korbácsolja fel vérünket, fájdalomtól vonaglik szivünk, a várakozástól feszül minden idegszálunk, keserűség, csalódás égeti agyvelőnket, ki keresne enyhülést ilyenkor zenében, ki volna képes olvasni?

Tekintetünk a munkakosarunkra esik, elő vesszük egyikét a kínálkozó munkáinknak, talán nem is teljes öntudattal fogunk hozzá, a kötötőről gépiesen szedi le kezünk egyik szemet a másik után; ajkunk csupa szokásból olvassa kezünk járása után a horgolt csipke mintáját; szemünk színérzéke kényszeríti agyunkat, hogy foglalkozzon a himzés árnyalásával és a munka kezünkben halad, bármelyikhez forduljunk is, s ez az egyenletes mozgás csillapítja, szabályozza vérünket; haragban hullámzó kedélyünk elsimul, szívünk fájdalma nem sajoj oly élesen, az idő lomha járását elfeledtük figyelni s észre sem vesszük, hogy már nem várakozunk, sőt elégszer megesik, hogy mire várakozásunk oka megszűnik, felsohajtunk magunkban: „csak még ezt a levélkét hímezhettem volna ki,“ csalódott lelkünk elsittul az önelégültség érzésétől, mit sikerült munkánk felett érzünk és hálával nézünk munkakosarunkra.

A ki mindezt nem hiszi, rendezzen be magának, az én szellememben, egy munkakosarat s próbálja ki önönmagán áldásos hatását.

Mezriczky-Szalay Alix.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— **A miniszter elismerése.** Vallás- és közokt. miniszter Dr. Wlassich Gyula ő nm. „az unitárius szószék“ egy példányát kész örömet nemcsak elfogadta, hanem azért a szerkesztőnek Simó Jánosnak meleg hangú köszönetét is nyilvánította.

— **Fekete Gábor** kir. táblai elnöknek főiskolai gondnokká beiktatása február 27-én fog megtörténni.

— **Főgondnokunkat** Daniel Gábor urat újból csapás érte. Testvére Gróf Bély Ferenczné Daniel Zsófia az áldozatkész kegyes urhölgy meghalt. Nagy kiterjedésű család gyászolja, mely iránt részvétünket nyilváníttuk.

— **„Az Unitárius Szószék“-et,** papitestületünk ezredévi emlékművét, mely a múlt év végén jelent meg, egyházunk világi urai igen szép pártolásban és figyelemben részesítették a tömeges megvétellel. Azt hisszük, hogy az ekklesiák is eddig vagy megszerezték vagy megszerzését elhatározták. Erre az E. K. Tanács is felfogja hívni.

— **Karácsonyi ajándék a Csókfalvi unitárius szt. Ekkleziának.** Igen tisztelt lelkész ur! Szívem rég óhajtott vágyát látom teljesülve e pillanatban, midőn szülőföldem szentegyházának szerény tehetségemhez mérve áldozatot hozhatok. Kérem fogadja el szentegyháza nevében e szószék takarót. Maradok őszinte tisztelője Budapesten 1896. decz. hó 15-ikén. Özv. Ajtainé Faluvégi Lidia — E szószék takaró piros bársony, kétsoros aranyrójtall s középen e felirattal: „Nemzetünk ezer éves fennállásának emlékére 1896 a csókfalvi unitárius szt. Ekkleziának ajándékozta özv. Ajtainé Faluvégi Lidia Budapest.“ Értéke: 60 frt. Legyen az uj ezer évben élénk hirdetője a Zsoltáriró szavainak: „Tégy jól a te jóakarotodból a Sionnal!“ Csókfalván, 1897. január hó 7-én Sáro si József, unitárius lelkész.

— **Gyászhir** Mult évi december 4-én hunyt el Názánfalván id. Káli Nagy Zsigmond 80 éves korában. Vallásközönségünk egyh. tanácsosát, a maros-szentkirályi egyházközség 48 éves buzgó gondnokát s a polgári község 44 éven át — érdemkereszttel kitüntetett — biráját gyászolja benne. Szorgalmas gazda,

jó polgár, hű keresztény s boldog családtya volt. Népes család és minden jók fájlalják elhunytát. Legyen áldott emléke! —

— **Nyilvános köszönet.** Tarcsafalván a roskadozó ódon templom újra-építése rapirendre kerülvén, tekintetes Pálffy György ur és neje Gálffy Polixéna urasszony ekklézsiánk iránti jóindulatjukból a maguk és kedves gyermekeik: Aladár és Nella nevében a templom-alapra 100, azaz: száz forintot ajándékoztak olyformán, hogy e tőke az építendő templomra felhasználtsék, addig pedig a kamatjaiból külön 50 frt neveltessék a karácsoni urvacsorai kenyér és bor beszerzésére. A hitbuzgóságnak e szép gyümölcsével fényesen van megoldva a kezdet nehézsége. „Áldás van azokon, kik jól tesznek Sionnal.“ A midőn ekklézsiánk nevében, ez áldozatkészségért e helyen is hálás köszönetünket nyilvánítjuk, óhajtjuk: Istenuck áldása legyen a kegyes adakozókon. Tarcsafalván, 1897. január 17. Ü r m ö s i Sándor lelkész. W a s Sándor gondnok.

— **Felhívás.** Mentsük meg a szétszórta élő unitáriusokat hitünknek és a magyar hazának! Addig is, míg statusunk oda erősödik vagyoniilag, hogy „Körpapság“-ot állítson bé: — tegyük meg a mit megtehetünk. A szétszórta élő hiveknek jelöljünk ki központokat s időnkint tartunk istentiszteleteket. En a Mezőségen 1878. óta Mező-Örményes központtal évenként több ízben istentiszteleteket tartok és urvacsorát osztok. Most már templomunk is van: az állami magyar iskolában. De hiányzik egy harang, mellyel előre jeleznők s felkivhatnók a hivek figyelmét az istentisztelet tartására.

Bizalommal hívom fel azért a buzgó embereket adakozásra egy harang önthetése és egy harangláb felszerelése érdekében

A hormány megtette a maga kötelességét a magyar haza érdekében, midőn állami iskolát épített Örményesen, tegye meg az egyház is s ha templomot emelni nincs módjába, legalább harangot öntessen.

Az adakozást 10 koronával megnyitom s felhivok mindenkit, a ki hitét és hazáját szereti, — járuljon hozzája, hogy ércz-nyelvel is hirdethessük a magyar kultúra újra születését az oláhság közepette. A szives adakozók adományaikat sziveskedjenek állami okleveles tanító Kászoni Árpád atyánkfőának küldeni M.-Örményesre, ki az adományokat hírlapilag nyugtáznai fogja.

Szabéd, 1897. január 14 én.

Rédiger Géza,
unitárius lelkész.

— Az „Ezredéves Emlékalapra“ tett kegyes adományok. Kénosi Sándor József 10 frt, id. Széll Géza 2 frt, Szentiványi Miklós 5 frt, Radó János 5 frt, Gál János 1 frt, Székely János 10 frt, Rédiger Béla 2 frt, Székely András 2 frt, Bedő Albert 100 frt, Agh Ferencz 2 frt, Nagy Miklós 2 frt, Ürmösi Sándor 1 frt, Benczédi Ferencz 1 frt, Deák Miklós gyűjtő ivén Ürmösről 24 frt 83 kr., Dombi Géza 1 frt, Malatinszky György 5 frt, Vas István 2 frt, Gyulai Ferencz 50 kr, Elekes József 2 frt, Ádámosi György és neje 5 frt, dr. Gelei Lajos 2 frt, Vécsei Sámuel 25 frt, br. Kemény Ödönné sz. Nagy Gizella 5 frt, Molnár Sándor 10 frt, Molnár Sándorné sz. Benel Berta 10 frt, Rohoncziné Molnár Paulin 10 frt, Molnár Jenő 10 frt, ifj. Molnár Sándor 10 frt, gr. Bethlen Gézáné sz. Nagy Berta 10 frt, Ferencz József 50 frt, Ferencz Józsefné sz. Gyergyai Anna 10 frt, dr. Ferencz Akos 5 frt, Ádám Domokos 5 frt, Gál Miklós 10 frt, gr. Triangi Asszioné sz. Nagy Irma 5 frt, Sándor Mózes 5 frt, Ferenczi Mózes 2 frt, Barla Domokos 5 frt, Kiss Tamás 1 frt, Tarcsafalvi Albert 1 frt, Székely István 3 frt, Muzsnai József 2 frt, Ádám Dénes 5 frt, Ponceza Miklós 10 frt, Máté Sándor 10 frt, Szabó Sándor 2 frt, Geréb Zsigmond 2 frt, Balogh József 2 frt, Mészáros Farkas 2 frt, Benke Elek gyűjtőivén Magyar-Láposon 12 frt, Varga Dénes és neje Májai Ivánka 10 frt, Raffaj Zsigmond 5 frt, Csegezi Ferencz 5 frt, Csipkés Ödön 5 frt, András Gyula gyűjtőivén Kis-Adorján 1 frt 50 kr., ifj. Göncz Mihály és József

János gyűjtőivén Firtos-Váraljáról 5 frt. Nagy Lajos és családja 5 frt, Tóth Olivér és neje Sigmund Gizella 10 frt, Árkosi Béla 5 frt, Kimpel Ferencz 2 frt, özv. Rákosi Józsefné 20 frt. Orbók Ferencz egy. questor 2 frt, Ferenczi Lajos 3 frt, Böckel Károly 2 frt, Gábor Albert gyűjtőivén Mártonosból 12 frt 58 kr., Péterfi Zsigmond és Molnár Sándor 25 frt, Binecz Ilka 1 frt, Csegezi Mihály és neje Albert Ilka 20 frt, Kisgyörgy Sándor 2 frt, Binder János 2 frt, Ifj. Lászlóczky Sámuel 5 frt, Lászlóczky Péter 5 frt, Buzogány Gyula 1 frt, Gyulai Arpád 10 frt, Nagy Elemér gyűjtőivén 1 frt 25 kr., Demeter Lőrincz gyűjtőivén M.-Zsákod 5 frt 17 kr., Bedő Daniel 5 frt, Felszegi Gábor 3 frt, Járni Róbert 5 frt, Derzsi István 5 frt, Fazakas Lajos és Bartalis József gyűjtőivén a ny. szt.-márton—csikfalvi anya- s hozzátartozó leányegyházközségekből 13 frt 04 kr., Rákosi István 10 frt, dr. Árkosi Gyula 5 frt, Ozsváth Márton 1 frt, Ozsváth Áron 50 kr., Szász Ádám 30 frt, Tana Sámuel 5 frt, Győrfi Ferencz gyűjtőivén a) szt.-mihályi egyházközségből 8 frt 28 kr., b) benczédi l. egyházból 10 frt 67 kr., c) kobát-demerfalvi l. egyházból 5 frt 34 kr. A ravai egyházközség gyűjtőivén 12 frt, bordosi egyházközségből 2 frt 65 kr., Éjszaky Károly 5 frt, Rend Domokos 3 frt, id. Tana Sámuel 5 frt, Nagy György 1 frt 50 kr., Albert János 5 frt, Gombos Sámuel 4 frt, Sárdi Lőrincz 2 frt, Aradi Ferencz 1 frt, Rőszner Valéria 1 frt, Szóboszlai György gy. ivén 1 frt 37 kr., Dániel Lajos 5 frt, Boér Lajos gy. ivén 10 frt, Májai István és neje Binecz Etelka 10 frt, id. Daniel Gábor 50 frt, Pap Mózes 2 frt, dr. Székely Ferencz 25 frt, Kádár József és neje Magyar Amália 5 frt, özv. Koronka Antalné 5 frt, Sándor János 3 frt, Ferencz Gyula és neje Pataki Tinka 5 frt, Székely Miklós 20 frt, Pap Mózes ny. tanár 5 frt, Sárosi József és Hadnagy József gyűjtőivén 10 frt, Pálfi Károly 10 frt, dr. Veress Vilmos 5 frt, Benkő Mihály 41 frt 66 kr., Albert Dénes 58 frt 34 kr., Boér Gergely 5 frt, Nemes Károly 5 frt, Adorján Domokos 1 frt, Gyulai László 10 frt, Gyulay Etelka, Tóth Károlyné 5 frt. Összesen 1041 frt 18 kr.

Az „Ezredéves Emlékalap“-ra 1896. év folyamában befolyt ezen kegyes adományok a „Keresztény Magvető“ mult évi folyamának 2-6 füzetében már közölve voltak. Szükségesnek láttam azonban összevontan az „Unitárius Közlöny“-ben is közölni, illetőleg nyilvánosan nyugtázni. A f. évi adományokat is részletesen a „Ker. Magvető“-ben fogom közölni, de összevontan hasonlóképpen közölve lesznek az „Unitárius Közlöny“-ben is. Mert az adakozások a f. évben is szépen folynak. S remélem, hogy nem is fognak megszűnni, míg egyházunk minden tagja be nem iratja nevét az aranykönyvbe.

Kolozsvárt, 1897. januárius 10.

Ferencz József
unitárius püspök.

— A nagybányai templomépítési sorsjáték huzása január 3-ikára volt tervezve, tekintettel azonban a sorsjegyeknek csekély forgalmára, a pénzügyminister 88736 sz. a. megengedte, hogy a huzás márczius hó 2-ikára, hushagyó keddre halasztassék. Az egyház előljárósága ez uton is tudatja az érdekeltekkel, hogy a huzás márcz. 2-án feltétlenül meg fog tartatni. Az egyházi előljáróság.

— Hálás köszönet. Főt. Ferencz József püspök, Skurka Elek, Nagy Lajos esperes, Thot Elemér, tisz. Péterfy Dénes, Raffinger Anna 50—50 frt ajándékaikat kidei templomunk számára átengedték. Az abrudbányai testvéregyház presbitériumának és buzgó lelkész tisz. Mózes Mihály ur a harmoniumot ajándékoztak. Hálás köszönetünk nyilvánítjuk. F ü l ö p M ó z e s.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

Mély köszönet! Báró Petrichevich Horváth Kálmán, az unitárius egyház főgondnoka ismét meglepte püspökünket egy szép ujvi ajándékkal, hogy jótékony célra kiossza: 100 frtot adott az Ezredéves emlékalpra, 25 forintot a Keresztény Magvetőnek és 25 frtot az Unitárius Közlönynek.

50 frtot több jótékony célra. Megbecsülhetetlen összeg az előttünk álló cél és a kezünk alatt levő pénz tekintetbe vételével.

A Dávid Ferencz Egylet felolvasásai február és márczius hónapokban fognak megtartatni. Február 7-én felolvasnak: Fanghné Gyűjtő Izabella „nők a XIX száz végén“; Nagy Lajos tanár költemény; Boros Sándor tanár: Ének a középiskolában. A következő alkalmakon felolvasnak: Dr. Moldován Gergely egyet. tanár, Éjszaki Károly író, Dr. Nyiredi Géza tanár, Grátz Mór lelkész. Mindenik alkalommal énekelni fog az ifjusági dalkör Iszlai Márton vezetése alatt.

A hittani intézetben most folynak a colloquiumok. Az első félév január 30-án végződik, a második félévi beiratások január 31-én eszközöltetnek.

Meghívó. A „Dávid F. Egylet kereszturkőri fiókjá“-nak 1897 febr. 10-én d. e. 10 óraker Sz.-Kereszturron, a collegium nagytermében jkőgyűllése lesz, melyre a tagokat ezennel tisztelettel meghívom. Tárgyai lesznek: alelnök-választás, a pályázat eredményének a kihirdetése, felolvasások s más folyó egyletti ügyek. A husz-as hallgatásnak eredménye — hissük — egy jól sikerült gyűllés lesz. Az elnök megbízásából Tarcsafalván 1897. január 17. Ű r m ő s i Sándor f. e titkár.

A kereszturi fiók-egylet titkárától az egyleti titkár a f. egyletre vonatkozólag magán levelet kapott, melyből a fiók-egylet érdekében jónak látjuk közölni ezeket: Körünkből, a mint a közlöny több célzásaiából lehet gyanítani, fiók-egyletünk tisztikarát csaknem mulasztással vádoló célzások menegettek Kolozsvárra. Azonban, ha szabad megjgyeznem, az a pár évi virágzó, ugyszólva zászlóvivő állapota egyletünk életében — nem azoknak a „többeknek“ érdeme, kik most annyira érdeklődnek, hanem kérem szépen, ha felolvasó kellett minden gyűllésen felolvasott Jankovich, ha predikátor kellett egymásután két-három ízben predikáltam én a többek egy részének gunyos megjgyezései s más részének irigysége között. A mult évben is nem rajtunk mult az ügy teljes pangása. Hiszen hivatunk mi gyűllést — de szereplőt nem kaptunk s mondhatni helyiségünk sem volt, a hol megtartsuk. Űn egész biztosra veszem azt, hogy a Kereszturra most kihirdetett gyűllés sem sikerül főkép a papok és tanitók részvéttensége okán. Eppen azért bármínő célzások után is mi lelkileg nyugodtak vagyunk, mivel a mulasztás vétke nem minket, hanem másokat terhel. Ű r m ő s i Sándor.

Ű j D. F. E. fiók-egylet. Örömmel jelentjük, hogy ismét alakult egy D. F. E. fiók-egylet. Gábor Albert martonosi lelkész ur összeszedte hiveit s 30 taggal fiók-egyletté alakította az eddigi olvasó társaságot. Van 107 frt alapja. Könyvtára részére számos könyvet rendelt meg.

Olvasóinkat becses ajándékkal fogjuk meglepni. Egyik lesz Dávid Ferencz képe Kriesch Aladártól, másik a budapesti konferencián jelen volt tagok képei

Az egylet pénztárába 1896. nov. 23-tól 1897. jan 14-ig 1 frt rendes tagsági díjat fizettek: Albert Lőrincz, Bölön 96-ra. D. F. E. Onkőpzőkör, Csehétfalva 97-re, Kozma Elek A.-Siménfalva 96-ra, Kozma Pál, Kolozs 96—97-re. Engel Gáborné, Ekart Andor 96-ra, Barabás Károly 93-ra, Vári Hermin, Janki Ernő, Árkosi Lajos, Endstrasser Benedekné, Pakey Lajos 96-ra, 6th György 97-re, Jelen Józsefné, Kővári Mihály 96-ra, Vass Domokos 95—96-ra, Kovács Ábráhamnó, Timár Ödön 96-ra, Sárdi Lőrincz, Koronka Antalné, Wettenstein Áron dr., Nagy György 97-re Kolozsvár, Fűzi Katinka N.-Enyed 97-re, Siménfalvi György T.-Szt.-György 93—94-re. Csegezi László Bágyon 95-re, Fekete Lajos, Selmezbánya 97-re, Perczel Ferencz Budapest 97—98-ra, Létay László, Benke Elek, Fuchs Béla, Nagy Lajos M.-Lápos 97-re, Bardocz Gyula N.-Honda, Vajda József Torockó, Nagy Olivér. Torda, Péter János Kis-Sebes 97-re, Iszlai Gábor Ötvenes 95—97-re, Zsigmond Ferencz Sínfalva 97-re, Marosi Ferencz Gy.-Fehérvár 95—96-ra, Nagy Sándor K.-Demeterfalva 96-ra, Varga Dénes, Torda 97-re, Fülöp Mózes Kide 92—97-re, dr. Pálfi Gyula Torda 92—97-re, özv. Kelemen Lajosné Alvincz, Bedő Árpád Titel, Elekes József A.-Siménfalva 97-re.

Előfizetési díjat fizettek: Tóth Zsigmond Jobbágyfalva 96-ra, Orbók Ferencz Várfalva 95-re. Ugron Zoltánné Fiafffalva, Csiky István Sz.-Keresztur 97-re, Somodi István Kolozsvár 96-ra, Pálfi András Kászton-Altíz 96-ra, Weress Ferencz Torpa, Kisgyörgy Márton N.-Enyed, Kádár József Deés, Jakab Elek Budapest, Lőrinczy Dénes Zilah, Varga Zsigmond Szt.-Abrahám dr. Gspann Károly Lolozsvár, Péterfi Lajos Páncsova, Hajós János, Hajós Gyula Kolozsvár 97-re, Ágh Ferencz B.-Hunyad 96-ra, Gerjovits József Somberek, Simó Ferencz Budapest 97-re, Balogh Gyula Szombathely 96-ra, Ákosi Béla Selmezbánya, Sándor Mózes Sz.-Udvarhely, Filep László M.-Szt.-György 97-re, Tóth Albert Varsolcz 96-ra, Weress Ferencz Abrudbánya 97-re, Szász Domokos Kolozsvár 96-ra, Borbély János M.-Ujvár 96-ra, Dániel Gábor id Budapest, Warga Lajosné Sárospatak, Majay Albert Köszv.-Remete, Deák József Sarkad, Szabó Gáborné D.-Szt.-Márton 97-re, Pálfi István Abrudbánya 96-ra, Sidó Károly Radnóth 97-re, Borbély Ferencz Torozkó, Tornyos Ödön Bpest 96-ra, özv. Szentiványi Károlyné, Borbóth, Dombi Géza Körispatak 97-re.

A kereszturkőri fiók-egyletbe rendes tagsági díjat fizettek: Derzsi Károly K. Solymos, József Mihály, Végh Mihály, Unitárius egyházközség Rava, Péter József Xordá falva 96-ra, Ineze Dániel Zsákod 97-re.

Az egylet perselyébe ajánékoztak: Pataki Istvánné Kolozsvár 1 frt., dr. Brassai Sámuel 6 frt., Br. P. Horvát Kálmán 25 frt., Koronka Antalné 50 kr., Deák József Sarkad 20 kr.

Kolozsvár, 1897. január hó 14-éa.

Gálfí Lőrincz,
pénztárnok.

Szerkesztői izenetek — Sz. J. — M-s. A kolozsvári templom 100 éves jubileuma nem volt megtartva. Mi ezt nem irtuk, hanem tisztünk szerint megemlékeztünk a nagy napról, közöltük a templom és iskola képét. Az egyházi előljáróság tervezi az ünnepélyt és a f. évben — remélhetőleg — meg is fogja tartani. Ugy tudjuk, hogy a tordai templom is, ha a mult évben nem volt, de a jelenben éppen száz éves. — V. E.-né ónga. Pd. — Köszönet a szives készségeért. Kérjük jóindulatát az egylet részére is. — M. A. urnak. R—e. — Köszönjük a tudósítást. — D. D. P-i. — Jó! Várjuk az ígérést. A 380 megjött. Az „Édes otthon“ első kiadása fogyatekán van. Gondom lesz rá, hogy önnék is meglegyen, de türelmet kérek, mert most a megrendelőknék kell eleget tenni. Az ekkl. kérdés a tavasz felé fog eldőlni. — F. M. K-e. A hiányzó számokat küldjük. — Bétai. A mennyit lehetett.

TARTALOM: Isten mindenütt. (Költemény) Józán Miklós. 25. l. — Vigyázzanak az órszemek! 25. l. — Májai István. (Arcképpel.) 38. l. — Ujévi fohász. (Költ.) Demeter Dénes. 29. l. — Jotékonyság és jótékony intézetek. (Vége.) Kovácsi Antal. 30. l. — Nők világa. 32. l. — A kézimunka. Mezriczky Szalai Alix. 34. l. — Egyházi és iskolai mozgalmak: A miniszter elismerése. Az unitárius szöszék. Karácsonyi ajándék. Gyászhir. Nyilvános köszönet. Felhívás. Az „Ezredéves emlékalap“. A nagybányai templomépítési sorsjáték. Hálás köszönet. 36. l. — Egyleti élet és munkásság: Mély köszönet. A Dávid Ferencz Egylet felolvasásai. A hittani intézetben. Meghívó. A kereszturi fiók-egylet, Uj D. F. E. fiók-egylet. Köszönettel Nyugfázás. Szerkesztői izenetek.

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt (Belközéputcza 2.)